

**UCHWAŁA NR XXIV/...../2017
RADY GMINY CEWICE**

z dnia 29 czerwca 2017 r.

w sprawie przyjęcia Raportu za okres od 01.10.2014 r. do 31.12.2015 r. z realizacji "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019"

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.) oraz art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) Rada Gminy Cewice uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Raport za okres od 01.10.2014 r. do 31.12.2015 r. z realizacji "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Cewice.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
Włodzisław Natuszko
m. i. Włodzisław Natuszko

Przewodniczący Rady

Krzysztof Decyk

UZASADNIENIE

W ramach realizacji polityki ekologicznej państwa, zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) organ wykonawczy gmin ma obowiązek sporządzania programu ochrony środowiska.

Przedmiotowy Program dla Gminy Cewice uchwalony został Uchwałą Nr XIX/160/2012 z dnia 27 września 2012 roku.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) organ wykonawczy gmin zobowiązany jest do sporządzenia raportu z wykonania programu ochrony środowiska. Raport za okres od 01.10.2014 r. do 31.12.2015 r. z realizacji "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice na lata 2012-2015 z perspektywa do roku 2019" stanowi załącznik do niniejszej uchwały i jest podsumowaniem zrealizowanych zadań z zakresu ochrony środowiska.



RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CEWICE ZA LATA 2014-2015

Zespół projektowy:
mgr Paweł Czupryn
mgr Ludwik Gabryś

CEWICE 2017

W.N.

Spis treści:

1. Wstęp	3
1.1. Podstawa prawna	3
1.2. Okres sprawozdawczy	3
1.3. Źródła danych	3
1.4. Autorzy sprawozdania	3
1.5. Zakres opracowania	3
2. Charakterystyka gminy	4
2.1. Położenie	4
2.2. Demografia	5
2.3. Gleby	6
2.4. Wody powierzchniowe i podziemne	9
2.5. Warunki klimatyczne	14
2.6. Ochrona przyrody	15
3. Zakres realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice	20
4. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska	33
6. Ocena systemu monitoringu	33
7. Podsumowanie	34

Spis tabel:

Tabela 1. Dane demograficzne na obszarze Gminy Cewice	6
Tabela 2. Klasy bonitacyjne gleb na terenie Gminy Cewice	7
Tabela 3. Zestawienie zasobności gleby na terenie Gminy Cewice [%]	8
Tabela 4. Ocena jednolitych części wód (JCWP) znajdujących się na terenie Gminy Cewice	10
Tabela 5. Wyniki oceny jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowym na terenie Gminy Cewice	14
Tabela 6. Pomniki przyrody na terenie Gminy Cewice	15
Tabela 7. Charakterystyka użytków ekologicznych na terenie Gminy Cewice	18
Tabela 8. Realizacja zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice, lata 2014-2015	20
Tabela 9. Wskaźniki monitoringu	33

W.N.

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2017, poz. 519 z późn. zm.) Wójt gminy Cewice co 2 lata przedstawia Radzie Gminy Cewice Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Program Ochrony Środowiska ma na celu realizację Polityki Ekologicznej Państwa na poziomie gminnym.

1.2. Okres sprawozdawczy

Niniejszy *Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska* sporządzono na podstawie analizy realizacji zadań własnych zawartych w *Programie*, określonych dla Gminy Cewice. Raport obejmuje okres od 01.10.2014 r. do 31.12.2015 r.

1.3. Źródła danych

Dane wykorzystane podczas sporządzania niniejszego raportu pochodzą z Urzędu Gminy Cewice, Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku, Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Gdańsku, Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego w Gdańsku oraz przedsiębiorstw zajmujących się gospodarką komunalną oraz odpadami.

1.4. Autorzy sprawozdania

Autorami sprawozdania są pracownicy Zakładu Analiz Środowiskowych Eko-Precyzja, w składzie: mgr Paweł Czupryn oraz mgr Ludwik Gabrys.

1.5. Zakres opracowania

W skład niniejszego Raportu wchodzi następujące składowe:

- Zakres realizacji Programu,
- Ocena realizacji Programu,
- Ocena finansowania zamierzeń Programu,
- Ocena systemu monitoringu,
- Podsumowanie.

2. Charakterystyka gminy

2.1. Położenie

Gmina Cewice jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa pomorskiego, na południowych rubieżach powiatu lęborskiego. Gmina zajmuje obszar 187,61 km², co stanowi 26,57% powierzchni powiatu lęborskiego i 1,02% województwa pomorskiego. W powiecie lęborskim zajmuje trzecią pozycję pod względem obszaru, jak i pod względem ludności - na 5 gmin. Granice administracyjne gminy przedstawia poniższy rysunek.

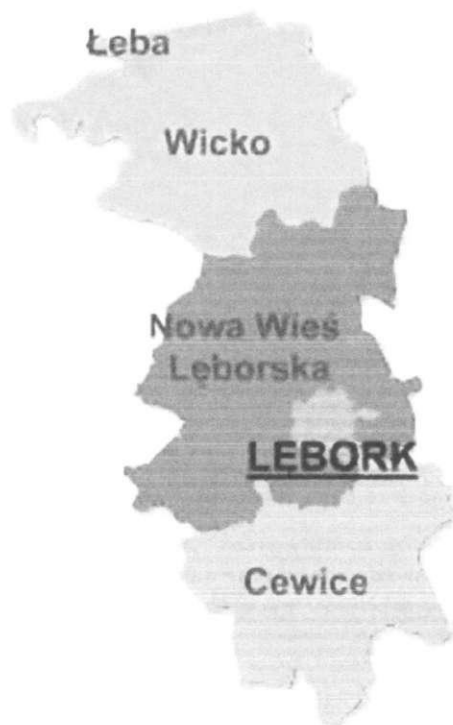


Rysunek 1. Granice administracyjne gminy Cewice.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

Położenie gminy na tle powiatu lęborskiego przedstawia poniższy rysunek.

W.N.



Rysunek 2. Położenie Gminy Cewice na tle powiatu leborskiego.

Źródło: <http://www.strazpozarnalebork.pl>

2.2. Demografia

Liczba mieszkańców Gminy Cewice w ostatnich latach wykazuje tendencję wzrostową. W roku 2015 liczba mieszkańców gminy wynosiła 7 531 osób, dla porównania w roku 2010 liczba mieszkańców gminy stanowiła wartość 7 318.

W.D.



Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Cewice w latach 2010 – 2015.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, BDL.

Szczegółowe dane demograficzne zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1. Dane demograficzne na obszarze Gminy Cewice.

Parametr	Jednostka	Wartość (2014 r.)	Wartość (2015 r.)
Ludność wg płci			
Ogółem	osoba	7 481	7 531
Liczba kobiet	osoba	3 722	3 740
Liczba mężczyzn	osoba	3 759	3 791
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem			
W wieku przedprodukcyjnym	%	25,0	25,0
W wieku produkcyjnym	%	63,0	62,5
W wieku poprodukcyjnym	%	12,0	12,5

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, BDL.

2.3. Gleby

Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Cewice została przedstawiona w poniższej tabeli. Grunty orne na omawianym obszarze zajmują ponad 30 % całkowitej powierzchni Gminy.

Tabela 6. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Cewice, stan na 2014 r.

Kierunek wykorzystania gruntu	Powierzchnia [ha]	% powierzchni Gminy
Użytki rolne ogółem,	5 720	30,49%
w tym grunty orne	4 576	24,39%
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	11 668	62,19%

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Grunty pod wodami	178	0,95%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	517	2,76%
Użytki ekologiczne	30	0,16%
Nie użytki	250	1,33%
Tereny różne	398	2,12%

Źródło: GUS, stan na 31.12.2014 r.

Gmina Cewice należy do regionu glebowego Miasteczko-Cewickiego, o przewadze gleb kompleksów 5 (żytni dobry) i 6 (żytni słaby). Są to piaski gliniaste lekkie na glinie oraz piaski słabo gliniaste na glinie. Typy gleb: brunatne wylugowane i kwaśne oraz gleby piaszkowe różnych typów. Na zachód, północny zachód i północny wschód od miejscowości Cewice występuje kompleks glebowy 4, żytni bardzo dobry, rodzaj piaski gliniaste mocne na glinie, typ: gleby brunatne wylugowane i kwaśne. Gleby kompleksu 4 występują plamście również w rejonie Bukowiny oraz w rejonie Popowa i Unieszyna. Mały fragment gleb kompleksu drugiego, pszennego dobrego, występuje po zachodniej stronie Cewic. Użytki zielone występują w zagłębieniach terenu. W przewadze jest to kompleks 2z – użytki zielone średnie. Pod lasami występują gleby bielcowe utworzone z piasków. Ze względu na ukształtowanie terenu i procesy erozyjne, a miejscami również występującą kamienistość, poziom próchniczny większości gleb wykazuje miąższość ok. 20 cm. Są one więc często w słabym stopniu kultury. Uwilgotnienie gleb jest bardzo słabo zróżnicowane w zależności od budowy profilu glebowego i położenia w rzeźbie terenu. Pomimo wysokich opadów zdarzają się przypadki niedoboru wody w okresie wegetacji.

Klasy bonitacyjne gleb na terenie gminy Cewice zostały przedstawione w poniższej tabeli. Dominują gleby V i VI klasy, zajmujące łącznie 67,36 % wszystkich gleb na terenie Gminy.

Tabela 2. Klasy bonitacyjne gleb na terenie Gminy Cewice.

Klasy gleb	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
I	0	0
II	0	0
III	73,884	1,48
IIIa	7,161	0,14
IIIb	152,4536	3,04
IV	617,7067	12,34
IVa	627,5499	12,53
IVb	145,5456	2,91
V	2248,7416	44,91
VI	1124,3999	22,45
VIz	10,1718	0,20
Razem	5007,6141	100

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019.

Monitoring jakości gleb był przeprowadzony na terenie Gminy Cewice przez Okręgową Stację Chemiczno – Rolniczą w Koszalinie. Zostały przebadane grunty orne, użytki zielone oraz użytki rolne. W poniżej w tabeli przedstawiono wyniki przeprowadzonych badań na terenie Gminy.

Tabela 3. Zestawienie zasobności gleby na terenie Gminy Cewice [%].

Rodzaj użytku	2009			2010			2011			
	grunty orne	użytki zielone	użytki rolne	grunty orne	użytki zielone	użytki rolne	grunty orne	użytki zielone	użytki rolne	
Powierzchnia przebadana [ha]	1832,38	152,54	1984,92	221,20	0,00	221,20	28,00	2,00	30,00	
Ilość próbek	694	62	756	61	0	61	7	1	8	
Odczyn (pH)	Bardzo kwaśny	29	39	29	61	0	61	14	0	13
	kwaśny	52	40	51	31	0	31	43	1	50
	Lekko kwaśny	14	15	14	8	0	8	29	0	25
	obojętny	4	5	4	0	0	0	14	0	13
	zasadowy	2	2	2	0	0	0	0	0	0
Potrzeby wapnowania	konieczne	29	39	30	62	0	62	14	0	13
	potrzebne	30	21	29	20	0	20	14	1	25
	wskazane	21	19	21	10	0	10	29	0	25
	ograniczone	9	8	9	3	0	3	14	0	13
Zawartość fosforu	zbędne	11	13	11	5	0	5	29	0	25
	Bardzo niska	8	21	9	2	0	2	0	1	13
	niska	38	34	37	49	0	49	29	0	25
	średnia	31	26	31	31	0	31	14	0	13
Zawartość potasu	wysoka	13	11	13	18	0	18	0	0	0
	Bardzo wysoka	10	8	10	0	0	0	57	0	50
	Bardzo niska	33	56	35	20	0	20	57	1	63
	niska	44	27	43	59	0	59	29	0	25
	średnia	15	6	15	16	0	16	14	0	13
Zawartość magnezu	wysoka	7	6	7	5	0	5	0	0	0
	Bardzo wysoka	1	3	2	0	0	0	0	0	0
	Bardzo niska	25	31	25	59	0	59	0	1	13
	niska	24	23	24	23	0	23	43	0	38
	średnia	36	39	36	13	0	13	29	0	25
Zawartość magnezu	wysoka	11	5	11	5	0	5	29	0	25
	Bardzo wysoka	4	3	4	0	0	0	0	0	0

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Koszalinie

Okolo 40% gruntów ornych posiada odczyn kwaśny, dla 35% gruntów ornych potrzeby wapnowania zostały określone jako konieczne. Jedynym skutecznym sposobem regulującym odczyn gleby jest zabieg wapnowania. Dla 38% gruntów ornych zawartość fosforu została określona jako niska. Fosfor odgrywa szczególną rolę w roślinie. Stanowi on składnik wielu związków organicznych, a ponadto pewne wiązania fosforanowe akumulują dużo energii wykorzystywanej w różnych procesach zachodzących w komórkach. Niska zawartość została również określona dla 44% gruntów ornych w przypadku potasu. W przypadku zawartości magnezu, została ona określona jako niska dla 30% pobranych próbek.

W.N.

2.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Gmina Cewice położona jest na północnym skłonie Garbu Pojeziernego. sieć hydrograficzna należy do dorzecza rzek przymorskich, gdzie najważniejsze cieką odwadniające ten obszar wpadają bezpośrednio do Morza Bałtyckiego. Głównymi ciekami, które odwadniają ten obszar są rzeki z wyraźnie wykształconymi dolinami: Bukowina, Unieszynka, Sitnica oraz Okalica z Sopotem. Bukowina należy do zlewni Łupawy I rzędu. Unieszynka, Sitnica oraz Okalica wraz z Sopotem zasilają rzekę Łebę tworzącą zlewnię I rzędu. Sitnica i Okalica są ciekami II rzędu a Sopot – dopływ Okalicy jest cieką III rzędu.

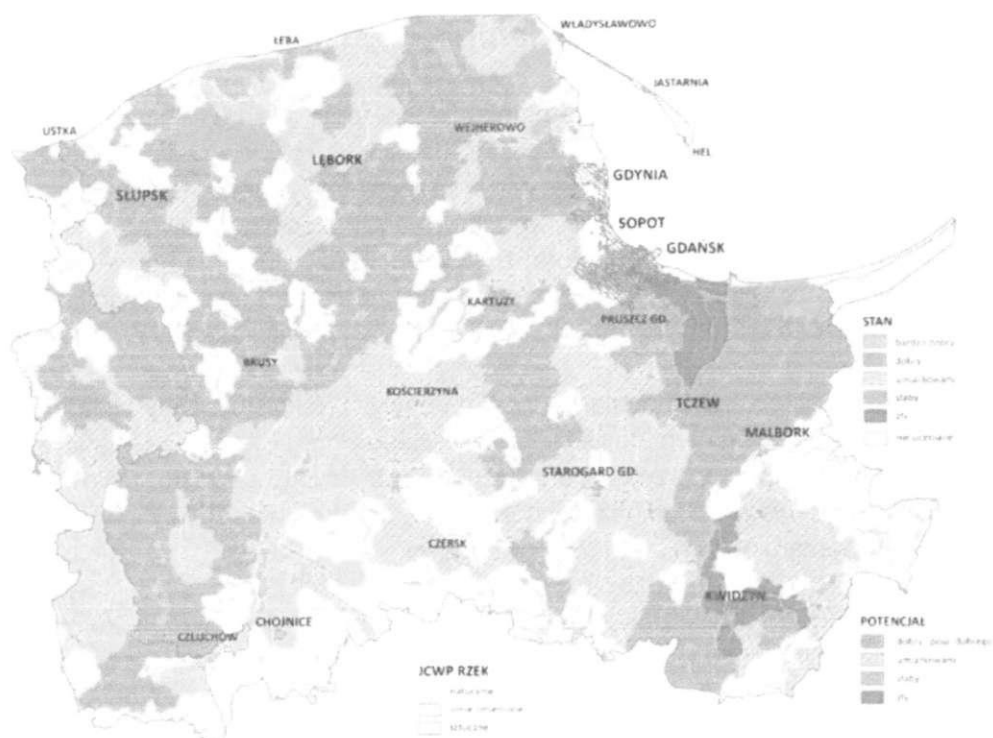
Bukowina- prawy dopływ bardzo popularnej rzeki Łupawy. Źródła Bukowiny znajdują się w okolicach Sierakowic, na zachodnim obrzeżu Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. Rzeką w swoim górnym biegu przepływa przez jeziora Trzono, Kamienickie i Święte. Dolny bieg, do ujścia do Łupawy, przebiega zalesioną pradoliną. Na tym odcinku Bukowina jest objęta ochroną w ramach obszaru Natura 2000 "Dolina Łupawy"

Okalica – rzeka Pobrzeża Bałtyckiego, posiadająca swoje źródła w okolicy Zakrzewa na północno-zachodnim krańcu Pojezierza Kaszubskiego. Rzeką przepływa przez kompleks leśny Puszczy Kaszubskiej i przez obszar gmin Cewice i Nowa Wieś Lęborska. Okalica uchodzi do Łeby w Lęborku. Rzeką przepływa przez Okalice, Osowo Lęborskie i Malczyce. Długość rzeki to 17,6 km.

Unieszynka– swoje źródła bierze w pobliżu wsi Karwice, na terenach objętych rezerwatem przyrody „Karwickie Źródlika”

Stan jednolitych części wód płynących na terenie województwa pomorskiego przedstawiono na poniższym rysunku. Stan wód na terenie Gminy Cewice określono jako dobry.

W.N.



Rysunek 3. Ocena stanu jednolitych części wód płynących województwa pomorskiego w 2015 roku.

Źródło: WIOŚ, Gdańsk.

Ocenę jednolitych części wód znajdujących się na terenie Gminy Cewice, przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Ocena jednolitych części wód (JCWP) znajdujących się na terenie Gminy Cewice.

Nazwa ocenianej JCWP	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego (ppk)	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan
Bukowina z Jez. Kamienieckim PLRW200017474259	Bukowina - Oskowo (Kozin)	II	II	II	DOBRY I POW. DOBREGO		
Dopływ z Jez. Potęgowskiego Dużego PLRW2000254742549	Dopł. z Jez. Potęgowskiego Dużego - most droga do Kamienicy Królewskiej	I	II	II	DOBRY I POW. DOBREGO	DOBRY	DOBRY
Węgorza z Jez. Lubowickim PLRW200017476189	Węgorza - Lubowidz	II	II	I	DOBRY I POW. DOBREGO		
Okalica PLRW20001747629	Okalica - Lębork	II	II	II	DOBRY I POW. DOBREGO		

W. A.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Łupawa od dopł. z Mydlity, z dopł. z Mydlity do Bukowiny PLRW20001847419	Łupawa - Kozin	II	II	I	DOBRY I POW. DOBREGO	DOBRY	DOBRY
Łeba od Dębnicy do Pogorzelic PLRW20001947639	Łeba – Chocielewko Łeba - Miłoszewo	II	II	II	DOBRY I POW. DOBREGO	DOBRY	DOBRY
Bukowina od wypł. z Jez. Kamienieckiego do ujścia PLRW20002047429	Bukowina - Oskowo (Kozin)	II	II	II	DOBRY I POW. DOBREGO		
Pogorzelnica z jez. Kozim PLRW20001747649	Pogorzelnica - Pogorzelnice	III	II	I	UMIARKOWANY		ZŁY

Źródło: WIOŚ, Gdańsk.

Stan jednolitych części wód na terenie Gminy Cewice, na podstawie monitoringu wód przeprowadzonego w roku 2015 przez WIOŚ w Gdańsku oceniono jako dobry, za wyjątkiem JCW nr PLRW20001747649, którą oceniono jako zły, na podstawie umiarkowanego stanu ekologicznego.

Jeziora

Gmina Cewice jest bogata w jeziora, na jej obszarze znajduje się 18 jezior. Wśród nich są jeziora o określonych parametrach. Są to: Jezioro Brody o pow. 10,19 ha i śr. głębokości 3,1 m, Jezioro Oskowo o pow. 17,32 ha i śr. głębokości 3,8 m, Jezioro Osowo o pow. 12,5 ha i śr. głębokości 2,8 m, Jezioro Bukowińskie o pow. 6,90 ha i śr. głębokości 4,3 m, fragment Jeziora Świętego o pow. 50,0 ha (całe jezioro) i śr. głębokości 2,1 m oraz fragment Jeziora Kamienieckiego o pow. 156,0 ha (całe jezioro) i śr. głębokości 2,5 m oraz małe jeziora: Czame i Głębokie. W 1995 r. wody Jeziora Kamienieckiego zaliczono do III klasy, Jeziora Świętego uznano jako pozaklasowe.

W ostatnich latach na terenie Gminy Cewice nie prowadzono badań JCWP jezior.

Wody podziemne

Na obszarze Gminy Cewice można wyróżnić poziomy wodonośne związane z utworami trzecio i czwartorzędowymi. W obrębie piętra czwartorzędowego wykształciły się dwa poziomy wodonośne: poziom holoceniśko-plejstoceniśki oraz poziom międzymorenowy występujący w obrębie wysoczyzny. Poziom holoceniśko-plejstoceniśki występuje w utworach akumulacji wodno-lodowcowej i rzecznej. Dla omawianego obszaru zasadnicze znaczenie ma poziom międzymorenowy. Występuje on głębiej na prawie całym obszarze, w utworach podmorenowych zlodowaceń środkowopolskich. Poziom ten pełni tu rolę głównego poziomu wodonośnego i stanowi przez to podstawę zaopatrzenia w wodę. Trzeciorzędowe piętro wodonośne jest stosunkowo słabo rozpoznane i ujmowane studnią w Unieszyńcu. Przez Gminę Cewice przebiega fragment głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP), stanowiący podstawowy rezeruar wody dla otaczającego obszaru. Zbiornik międzymorenowy Maszewo Lęborskie (GZWP 114) jest zbiornikiem porowym, ujmującym wodę z utworów czwartorzędowych o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 43 tys. m³ d-1. Średnia głębokość ujęć to 10-50 m. Ma on wyznaczoną strefę ochronną ONO i OWO.

W.N.

Położenie GZWP Maszewo przedstawiono na poniższym rysunku.



Rysunek 4. Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Powiecie Łęborskim.

Źródło: Studium ekofizjograficzne Województwa Pomorskiego, 2006.

Analizowany obszar należy do Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 11, obejmującej zlewnie: Słupi, Łupawy i Łęby. Cała część ma powierzchnię 4097 km², o stratygrafii Q (ośrodek skalny porowy, miąższość 10-20 m, współczynnik filtracji 5-26 m/d, izolacja średnia), o stratygrafii Ng/Pg (ośrodek skalny porowy, miąższość 10-40 m, współczynnik filtracji 3-20 m/d, izolacja korzystna).

Położenie Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 11 przedstawiono na poniższym rysunku.

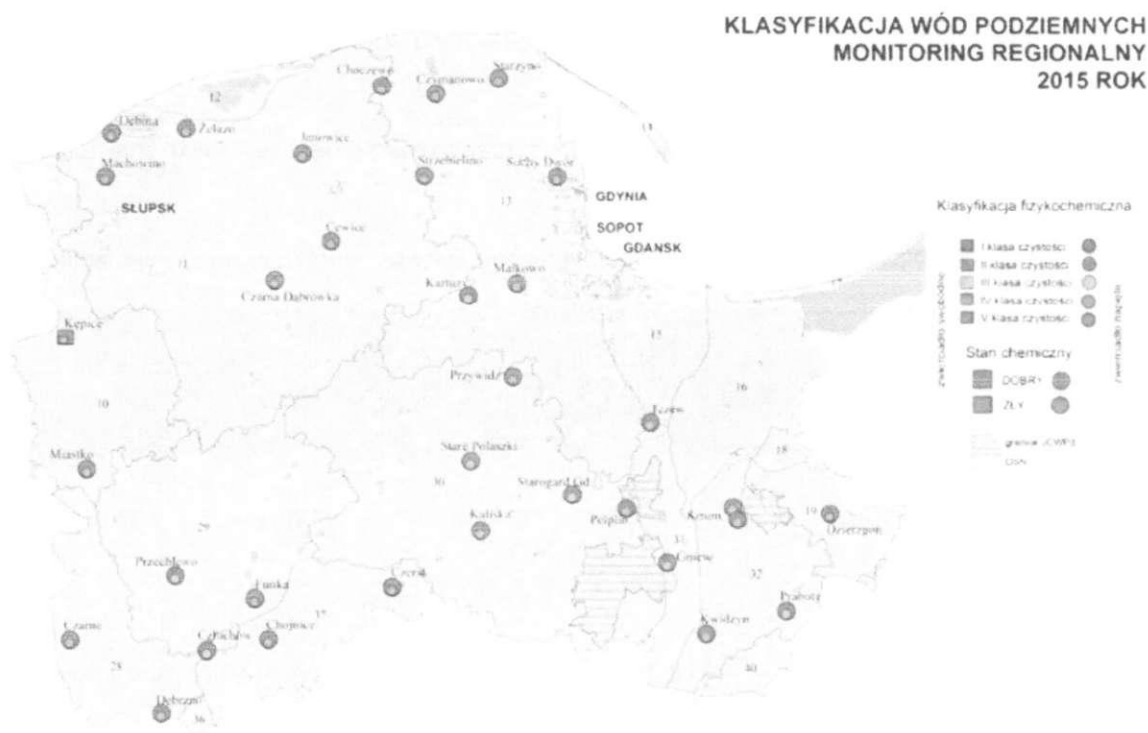


Rysunek 5. Jednolita Część Wód Podziemnych nr 11.

Źródło: Państwowa służba hydrobudowa.

W.A.

Poniższy rysunek przedstawia sieć pomiarową wód podziemnych w punktach monitoringu operacyjnego w województwie pomorskim w 2015 r.



Rysunek 6. Punkty pomiarowe wód podziemnych na obszarze woj. pomorskiego badanych przez WIOŚ Gdańsk w 2015 roku.

Źródło: WIOŚ, Gdańsk.

Podstawę oceny stanowi rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143, poz. 896). Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych:

- Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których:
 - wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie wartości stężeń charakterystycznych dla badanych wód podziemnych (tła hydrogeochemicznego),
 - wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka.
- Klasa II – wody dobrej jakości, w których:
 - a) wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,
 - b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.
- Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.

W, N

- Klasa IV – wody niezadawalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka.
- Klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

W roku 2015 pomiary wód podziemnych przeprowadzane były także na terenie Gminy Cewice.

Tabela 5. Wyniki oceny jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowym na terenie Gminy Cewice.

Miejscowość/Nazwa ujęcia	Stratygrafia / izolacja	Głębokość (m)/ zwierciadło	Azotan y mg NO ₃ /l	Klasyfikacja w przekroju	Ocena stanu chemicznego
CEWICE - UJĘCIE WIEJSKIE 2	Q	65	< 1	II	Dobry

Źródło: WIOŚ, Gdańsk.

Według badań przedstawionych powyżej, wody podziemne w punkcie pomiarowym na terenie Gminy Cewice zakwalifikowano do **klasy II** – dobrej jakości.

2.5. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne gminy Cewice i okolic należą do stosunkowo surowych. Średnia roczna temperatura waha się od 6,0-6,5°C, średnia stycznia -2,0°C, lipca: 17,0°C, amplituda: 19,0°C. Okres bezprzymrozkowy rozpoczyna się pomiędzy 12-20 maja, a sporadycznie przymrozki występują do 1 czerwca. Zima rozpoczyna się najczęściej w pierwszej dekadzie grudnia i trwa 80-105 dni. Okres gospodarczy rozpoczyna się ok. 27 marca i trwa średnio 238 dni, a okres wegetacyjny – w połowie kwietnia i trwa 185-200 dni.

Podstawą oceny warunków opadowych omawianego terenu są dane z posterunku opadowego IMGW w Bukowinie, położonego na wysokości 155m n.p.m. Wyliczony opad średni dla wielolecia wynosi 783 mm. W rocznym rozkładzie średnich sum opadów zaobserwowano wyraźną przewagę półrocza letniego nad zimowym. Najwyższe miesięczne sumy opadów średnich występują w lipcu i sierpniu a najniższe w lutym, marcu i kwietniu.

Rozkład roczny i sezonowy częstości występowania wiatru w województwie pomorskim jest zbliżony do cech całego Niżu Polskiego. Przeważa wiatr z kierunków zachodniego i południowo-zachodniego. Natomiast wyraźnie ujawniają się dwa rejonu zdecydowanie różniące się prędkością wiatru. Pierwszy to rejon nadmorski, obejmujący pobrzeża Słowińskie i Kaszubskie, gdzie występują najwyższe w Polsce (poza górami) prędkości wiatru i wysoka liczba dni w roku (nawet do 70) z wiatrem silnym i bardzo silnym (powyżej 15m/sek.). Wiatr silny i bardzo silny występuje głównie zimą. Najmniejsza liczba dni

z wiatrem silnym i bardzo silnym występuje na wybrzeżu w lecie, wtedy też wyraźnie wzrasta w rejonie nadmorskim udział cisz i wiatrów słabych.

2.6. Ochrona przyrody

Pojęcie ochrona przyrody oznacza ogół działań ukierunkowanych na zachowanie w niezmienionym lub optymalnym stanie przyrody ożywionej i nieożywionej, a także krajobrazu. Głównym celem ochrony przyrody jest utrzymanie stabilności ekosystemów i procesów ekologicznych oraz zachowanie różnorodności biologicznej.

Na terenie Gminy Cewice występują następujące formy ochrony przyrody:

- Pomniki przyrody,
- Obszary chronionego krajobrazu,
- Rezerваты przyrody,
- Obszary Natura 2000.
- Zespół przyrodniczo – krajobrazowy,
- Użytki ekologiczne.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Cewice znajduje się 17 pomników przyrody, wśród nich znajduje się szósty (w rankingu krajowym) najstarszy dąb w Polsce. Dąb Świętopelk koło Krępkowic jest najstarszym starodrzewem na Pomorzu, liczy sobie ok. 638 lat (w 2012 r.). Jego wysokość to 22 metry, a obwód w pierśnicy wynosi 770 cm. Zestawienie pomników przyrody na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Pomniki przyrody na terenie Gminy Cewice.

1	buk zwyczajny	Działka 137/78 (Działka 137/50 została podzielona na dz. 137/77 i 137/78 wykaz zmiany 7/2008 Osow Lęb.)
2	Klon zwyczajny	Działka 82/6 Bez zmian (wykaz zmiany 4/2008 Oskowo)
3	Klon zwyczajny	Działka 82/6 Bez zmian (wykaz zmiany 4/2008 Oskowo)
4	Aleja bukowa (buki zwyczajne) grupa 31 buków	Działka 261 Bez zmian (wykaz zmiany 10/2006 Cewice)
5	1 dąb szypułkowy „Świętopelk”	Działka 36-L Bez zmian (wykaz zmiany 1/2006 Krępkowice)
6	Klon zwyczajny	Pieski 38- (przysiółek Przerzyte) podwórze gospod. Gmina Cewice (wykaz zmiany 5/2007 Pieski)
7	grupa 3 drzew: 3 dęby	Okalice Obr. Popowo Działka 177/26 Bez zmian (wykaz zmiany 6/2004 Popowo)
8	dąb szypułkowy	Leśnictwo Krępkowice Nadleśnictwo Cewice Oddział 16c Szosa Maszewo-Pogorzelice 3,5 km. Na skrzyżowaniu do Krępkowic ok. 700m, dalej droga polna na pn. ok. 2km, na skrzyżowaniu (prawa strona), 400m od dębu „Świętopelk”
9	Grab pospolity	Działka 137/78 (Działka 137/50 została podzielona na dz. 137/77 i 137/78 wykaz zmiany 7/2008)

10	buk pospolity - odmiana purpurowa zwisająca	Działka 137/78 (Działka 137/50 została podzielona na dz. 137/77 i 137/78 wykaz zmiany 7/2008 Osowo Lęb.)
11	Klon pospolity	Działka 137/78 (Działka 137/50 została podzielona na dz. 137/77 i 137/78 wykaz zmiany 7/2008)
12	Grupa 4 drzew: 4 lip drobnolistnych	Działka 261 Bez zmian (wykaz zmiany 10/2006)
13	Grupa 5 drzew: 5 lip drobnolistnych	Działka 137/78 (Działka 137/50 została podzielona na dz. 137/77 i 137/78 wykaz zmiany 7/2008)
14	Dąb szypułkowy	Unieszyno, działka nr 121 Gmina Cewice Cmentarz poniemiec., pagórek morenowy, przy drodze powiat. nr 1320G (dz. nr 120)
15	Lipa drobnolistna	Karwica, działka 143/2 Gmina Cewice od ruin zabudowań 6m- po prawej stronie od linii drzwi wejściowych
16	Lipa drobnolistna	Karwica, droga- działka nr177 Gmina Cewice W pasie drogi, naprzeciw domostwa p.Liców, droga prowadząca do „Karwickich Źródlisk”
17	Głaz narzutowy	Maszewo Lęborskie

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Na terenie Gminy Cewice występuje jeden obszar chronionego krajobrazu, scharakteryzowany poniżej.

Gmina Cewice położona jest na obszarze OChK **Fragment Pradoliny Łeby i wzgórze morenowe na południe od Lęborka**. Obszar ten zajmuje łącznie powierzchnię 16731 ha. Został on wyznaczony Uchwałą nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim. Przeważa krajobraz strefy krawędziowej Pradoliny Łeby - Redy. Zbocza i krawędzie pradoliny oraz na południe od nich położone wzgórza morenowe porastają lasy o bogatym składzie gatunkowym i zróżnicowanej strukturze wiekowej. Urok tego obszaru podkreśla szeroka pradolina, przełomy rzek Unieszynki, Sitnicy i Okalicy oraz tereny położone po wschodniej stronie Jeziora Lubowidzkiego.

Rezerwat przyrody

Rezerwat przyrody pod nazwą **Karwickie Źródlika** obejmuje obszar źródlisk i lasu o powierzchni 3,22 ha, położony jest w granicach gminy Cewice. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest nisza źródliskowa z licznymi wysiękami i wypływami źródeł oraz fragmenty wysoczyzny morenowej bezpośrednio ją otaczającej. Cyrk źródliskowy wypełnia kopuła torfowiska źródliskowego, porożcinana licznymi strumieniami. W celu zabezpieczenia rezerwatu przed zagrożeniami zewnętrznymi wyznaczono otulinę rezerwatu, o łącznej powierzchni 38,84 ha. Rezerwat jest położony na obszarze Natura 2000 PLH220071 Karwickie Źródlika. Został on uznany przez Wojewodę dnia 09.07.2007 r. w Rozporządzeniu Nr 24/2007 Wojewody Pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 123 poz.

2188).W skład rezerwatu wchodzi obszar oznaczony na mapach planu urządzania lasu Nadleśnictwa Cewice, Obrębu Mikorowo, Leśnictwa Święte, wg stanu na dzień 1.01.2003, jako wydzielienia leśne: 127c, d. Pod względem administracyjnym teren ten obejmuje północno-zachodnią część działki ewidencyjnej nr 127 L obrębu Lesiaki. Nadleśnictwo Cewice jest zarządcą tego terenu.

Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 PLH220071 Karwickie Źródlika - obszar o powierzchni 371,8 ha, ze źródłami dającymi m.in. początek rzece Unieszynce. Częściowo leśny teren, z obecnością siedlisk przyrodniczych oraz licznymi źródłami, zasilającymi strumienie płynące kilkoma rynnami. Najcenniejszym obiektem jest cyrk źródłowy wraz z otoczeniem, powstały w wyniku erozji wstecznej, z intensywnym wypływem wód podziemnych spod stromych zboczy. Kopułę źródłową zajmuje dawne torfowisko, obecnie porożcinane przez strumienie i pokryte przez płat zbiorowiska w typie łągu jesionowo-olszowego. Zbocza zajmują fitocenozy zespołów leśnych: kwaśnej buczyny niżowej, żyznej buczyny niżowej oraz grądu subatlantyckiego. W dolinach z ciekami obecne są płaty łągów; część terenów leśnych zajmuje rozległy płat kwaśnej dąbrowy. Teren jest bogaty w szereg gatunków roślin i niektórych zwierząt rzadkich i chronionych oraz wykazuje wysokie walory krajobrazowe.

Obszar Natura 2000 PLH220036 Dolina Łupawy - to obszar o powierzchni 5 508,6 ha, obejmujący doliny rzek Łupawy i Bukowiny od wypływu z jez. Jasień. W granicach obszaru występują: naturalne, głębokie koryta rzeczne Łupawy i Bukowiny, źródlika i niewielkie potoki (dopływy), rozległe obszary łągu o podgórskim charakterze Carici remotae-Fraxinetum na zboczach doliny, grądy dębowograbowe Stellario-Carpinetum w wielu wąwozach, buczyny Luzulo-Fagetum i Asperulo – Fagetum, podmokłe łąki, torfowiska przejściowe i wysokie oraz dystroficzne jeziora w bezodpływowych obszarach. Obszar chroni 14 typów siedlisk z Załącznika i Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Są to jednocześnie ważne siedliska fauny. W obszarze występują liczne rzadkie i zagrożone gatunki roślin z Polskiej Czerwonej Księgi, bardzo liczna populacja słodkowodnego glonu *Hildenbrandtia rivularis*, świadcząca o czystości wód, cenne gatunki ryb łososiowatych, siedliska ptaków drapieżnych oraz ptaków wodno-błotnych i terenów łąk. Dodatkową wartość stanowi górski i podgórski charakter rzeki, duże kompleksy łągów o podgórskim charakterze oraz malowniczy krajobraz z rozległymi kompleksami lasów. Jest to jedno z największych skupisk źródeł na Pomorzu.

Obszar Natura 2000 PLH220002 Białe Błoto - to obszar o powierzchni 43,4 ha położony przy granicy gminy Cewice i gminy Linia. Obszar stanowi otoczone lasem torfowisko kottowe, położone w krajobrazie sandrowym. W centralnej wypiętrzającej się części torfowiska dominuje roślinność wysokotorfowiskowa. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują zbiorowiska dolinkowe. Doskonale zachowało się typowo wykształcone torfowisko kottowe z cennymi zbiorowiskami roślinnymi i bardzo dużymi populacjami rzadkich i ginących gatunków torfowiskowych. Można tu obserwować czynny proces torfotwórczy. Istnieje potencjalne zagrożenie związane z osuszeniem terenu. Projektuje się utworzenie na terenie Białego Błota rezerwatu przyrody. Dla obszaru Natura 2000 PLH220002 Białe Błoto obowiązuje Zarządzenie nr 18/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 27 maja 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla

obszaru Natura 2000 Białe Błoto PLH 220002 (Dz.Woj.Pom. Gdańsk, dnia 13 czerwca 2013, poz.2495).

Zespół przyrodniczo – krajobrazowy

Na terenie Gminy Cewice znajduje się zespół przyrodniczo – krajobrazowy **Rynna Kamienicka**. Celem ochrony jest zachowanie ciągłości przestrzennej struktur przyrodniczo-krajobrazowych o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania przyrody Parku, w tym rewaloryzacja i ochrona krajobrazu rynien jeziornych, ochrona łągowisk ptaków wodno-błotnych oraz przywrócenie ład przestrzennego krajobrazu.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Tabela 7. Charakterystyka użytków ekologicznych na terenie Gminy Cewice.

			rejestrze Wojewody Pomorskiego	
1	Ciągi Słonek	zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych	1,56	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Mikorowo Leśnictwo - Unieszyno Oddział - 101p, 110c 314
2	Trójkątna Łączka	zachowanie biocenoz łąkowych	1,66	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Karwica Leśnictwo - Leśnik Oddział - 136d 315
3	Storczykowa Łączka	zachowanie biocenoz łąkowych i cennych gatunków roślin	4,81	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Krępkowice Leśnictwo - Jeziernik Oddział - 120c,j 316
4	Margłowa Łąka	zachowanie biocenoz łąkowych	2,57	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Krępkowice Leśnictwo - Jeziernik Oddział 118n,o 317
5	Sarnia Łąka	zachowanie biocenoz łąkowych	4,17	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Krępkowice Leśnictwo - Jeziernik Oddział - 116d 318
6	Oskowskie Szuwary	zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych	2,41	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Oskowo Leśnictwo - Kozin Oddział - 199n 319
7	Łąka nad Jeziorem Oskowskim	zachowanie biocenoz łąkowych	3,67	Nadleśnictwo - Cewice Obręb Oskowo Leśnictwo - Kozin Oddział - 199b 320
8	Rozlewiska Jeziora Święte	zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych	1,88	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Lesiaki Leśnictwo - Święte Oddział - 159f 321

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

9	Długa Łączka	zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych	2,34	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Lesiaki Leśnictwo - Święte Oddział - 145j, 161b	322
10	Karwicka Łąka	zachowanie biocenoz łąkowych	3,02	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Karwica Leśnictwo - Jeziernik Oddział - 152t	323
11	Nad Grażelowym Jeziorem	zachowanie biocenoz łąkowych i oczka śródlęsnego	1,50	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Krępkowice Leśnictwo - Jeziernik Oddział - 148f.	324
12	Nad Rzeką Unieszynką	zachowanie biocenoz łąkowych	0,18	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Karwica Leśnictwo - Jeziernik Oddział - 152bx	325
13	Torfowa Łąka	zachowanie biocenoz łąkowych	0,18	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Cewice Leśnictwo Jeziernik Oddział - 161f	326
14	Łąka nad Torowiskiem	zachowanie biocenoz łąkowych	0,20	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Cewice Leśnictwo Jeziernik Oddział - 161h	327
15	Wąska Łączka	zachowanie biocenoz łąkowych	0,20	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Cewice Leśnictwo - Jeziernik Oddział - 162j	328
16	Kostroga	zachowanie biocenoz łąkowych i szuwarowych	1,48	Nadleśnictwo Cewice Obręb - Oskowo Leśnictwo - Kozin Oddział - 231m	329

Źródło: www.infoeko.pomorskie.pl

W.D.

3. Zakres realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice.

Tabela 8. Realizacja zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice, lata 2014-2015.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Źródło finansowania	Opis realizacji zadania
1.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczonego dostępu do terenów cennych przyrodniczo	2014 - 2015	0	-	-	-	-
2.	Ochrona obszarów, zespołów, obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą	2014 - 2015	0	-	-	-	-
3.	Tworzenie i utrzymywanie terenów zieleni urządzonej	2014 - 2015	0	-	-	-	-
4.	Wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów leśnych	2014 - 2015	2	Nadleśnictwo Cewice	-	Budżet Nadleśnictwa	Gospodarka leśna prowadzona zgodnie ze wskazaniami Programu Urządzania Lasu na lata 2013-2022
5.	Promocja walorów przyrodniczych i edukacja ekologiczna	05.10.2015	3	Starostwo Powiatowe w Lęborku	300	Budżet Powiatu	Zaproszenie sołtysów z terenu Powiatu i przedstawienie tematu "ochrona klimatu", edukacja mieszkańców, OZE.
		2014 - 2015	3	Urząd Gminy Cewice	18 419,53	Dotacja z WFOŚiGW w Gdańsku	„Nasze Jezioro-Nasza Sprawa” Celem zadania było podniesienie poziomu wiedzy na temat funkcjonowania ekosystemów jeziornych, zależności i procesów zachodzących w zlewni jeziora, ochrony wód i przyrody jezior. Istotnym celem konkursu było zwrócenie uwagi społeczności lokalnych na stan jezior oraz zainicjowanie przedsięwzięć proekologicznych dotyczących

W.N.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Źródło finansowania	Opis realizacji zadania
							poprawienia jakości ekosystemów jeziornych. Jeziorami objętymi zadaniem były: Jezioro Brody w Krępkowicach oraz jezioro w Siemirowicach.
6.	Prowadzenie prac pielęgnacyjnych na terenie kompleksów leśnych	2014 - 2015	3	Nadleśnictwo Cewice	-	Budżet Nadleśnictwa	Zadanie realizowane w ramach działań Nadleśnictwa
7.	Opracowanie Planu Urządzania lasu na lata 2013 – 2022	2015	3	Starostwo Powiatowe w Łęborku	40 393,49 (dokument) + 3 690,00 (SOOŚ)	Budżet Powiatu	Wykonano uproszczone plany dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.
		2013 - 2022	2	Nadleśnictwo Cewice	-	Budżet Nadleśnictwa	-
8.	Sporządzenie Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa na lata 2013 – 2022	2013 - 2022	3	Nadleśnictwo Cewice	-	Budżet Nadleśnictwa	-
9.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na terenie gminy: „Czarny Potok” w Maszewie Łęborskim, teren przy jeziorze w Siemirowicach i w Bukowinie	2014	2	Urząd Gminy Cewice	460 310,10	Budżet Gminy Cewice	Zagospodarowanie terenu przy jeziorze w Bukowinie
					142 149,51		Zagospodarowanie terenu przy jeziorze w Siemirowicach
		2015	3	423 357,06	Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego i jeziora bukowińskiego w celu wypoczynku, rozwoju turystyki wodnej i wędkarskiej, w tym na potrzeby osób niepełnosprawnych w miejscowości Bukowina		
10.	Budowa kompleksu rekreacyjno – sportowego w Osowie	2014 -	0	-	-	-	-

W.D.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Źródło finansowania	Opis realizacji zadania
	Lęborskim	2015					
11.	Zagospodarowanie terenów do rekreacji i wypoczynku w gminie	2014	2	Urząd Gminy Cewice	174 996,98	Budżet Gminy Cewice	Budowa boisk sportowych na terenie gminy
		2015			147 188,05		
12.	Budowa ciągu pieszo – rowerowego w miejscowości Cewice	2014	1	Urząd Gminy Cewice	29 500,00	Budżet Gminy Cewice	Projekt budowy ścieżki rowerowej na odcinku Cewice - Oskowo
		2015			29 274,00		
13.	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych dotyczących wartości ekologicznych i osobiwości przyrody	2014	3	Starostwo Powiatowe w Lęborku	1 235,59	Budżet Powiatu	Zakup farb, pędzli i szablonów do oznakowania szlaków rowerowych pozamiejskich.
					541,38		
		2015	1	Urząd Gminy Cewice	184 736,68	Budżet Gminy Cewice	Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Kamieniec-Siemirówce
			1		27 060,00		Projekt budowy ścieżki rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 214 na odcinku Osowo Lęborskie - Łebunia
14.	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni i rekultywacja nieczynnych wyrobisk	2014 - 2015	0	-	-	-	-
15.	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy ekologicznej dotyczącej nadmiernego nawożenia gleb, zarówno w rolnictwie, jak i wśród użytkowników ogródków	2014 - 2015	0	-	-	-	-

W.A.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Źródło finansowania	Opis realizacji zadania
	działkowych						
16.	Upowszechnienie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej i rolnictwa ekologicznego	2014 - 2015	2	ODR	-	Środki własne ODR	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego prowadzi szkoelnia poruszające tematy Dobrej Praktyki rolniczej
17.	Ochrona gleb przed erozją poprzez wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych	2014 - 2015	0	-	-	-	-
18.	Utrzymanie czystości i porządku oraz utrzymanie zimowe terenów gminnych	2014 2015	2	Urząd Gminy Cewice	343 183,56 327 032,03	Budżet Gminy Cewice	<ul style="list-style-type: none"> • odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych • organizacja i prowadzenie PSZOK • zakup worków i pojemników do segregacji odpadów • zakup materiałów informacyjnych • Zakup worków i rękawic- akcja Sprzątanie Świata
19.	Rozwój systemu zbiórki surowców wtórnych i odpadów niebezpiecznych	2014	2	Urząd Gminy Cewice	1549,80 334,56 2100,00	Budżet Gminy Cewice	Zakup pojemników do segregacji odpadów- stacja red lie do wykorzystywania na festynach Zakup pojemników do segregacji odpadów dla Urzędu Gminy Zakup pojemników do segregacji odpadów dla Maszewie
20.	Dofinansowanie inwestycji dotyczących likwidacji wyrobów zawierających azbest	2014 2015	2	Urząd Gminy Cewice	8 859,08 12 029,10	6 320,00- dotacja z WFOŚiGW w Gdańsku 2 539,00- środki własne gminy	W 2014 r. usunięto 15,531 Mg wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Cewice, w tym,: demontaż, transport i unieszkodliwienie- 14,051 Mg; transport i unieszkodliwienie- 1,480 Mg. W 2015 r. usunięto 26,686 Mg wyrobów zawierających azbest z terenu gminy

W.N.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Źródło finansowania	Opis realizacji zadania
						WFOŚiGW w Gdańsku 1 809,10- środki własne gminy	Cewice, w tym.: demontaż, transport i unieszkodliwienie- 7,371 Mg; transport i unieszkodliwienie- 19,315 Mg
21.	Prowadzenie akcji ekologicznych dotyczących prawidłowego postępowania z odpadami	2014	2	Urząd Gminy Cewice	522,75	Budżet Gminy Cewice	Zakup ulotek dotyczących segregacji odpadów.
22.	Monitorowanie możliwych miejsc powstawania "dzikich składowisk" odpadów, oraz usuwanie powstałych już składowisk	2014	2	Urząd Gminy Cewice	2 583,00	Budżet Gminy Cewice	Porządkowanie terenu po dzikich wysypiskach śmieci.
		2015			846,00		W 2015 r. wszczęto postępowanie ws. wydania decyzji nakazującej usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania i magazynowania.
23.	Współpraca w ramach Regionu Północnego oraz ZZO w Czarnówku	2014 -	0	-	-	-	-
24.	Zwiększenie liczby mieszkańców objętych zorganizowanym systemem zbierania odpadów	2014 -	2	Urząd Gminy Cewice	-	Budżet Gminy Cewice	W ramach realizacji gospodarki odpadami na terenie gminy
25.	Monitoring składowiska odpadów w Oskowie	2014	2	Urząd Gminy Cewice	3 284,10 zł (badania monitoringowe wód i geodezyjna inwentaryzacja)	Budżet Gminy Cewice	Starosta Lęborski decyzją z dnia 22.12.2005 r. znak ROŚ.II-7644/80/05 wyraził zgodę na zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne w Oskowie, stanowiącego własność Gminy Cewice oraz określił warunki zamknięcia składowiska. W ww. decyzji zobowiązał Gminę Cewice do monitoringu środowiska polegającego na prowadzeniu badań wielkości opadu atmosferycznego (raz dziennie), kontroli osiadania powierzchni składowiska
		2015			2 167,26 zł (opady)		

W.D.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Źródło finansowania	Opis realizacji zadania
					geodezyjna inwentaryzacja) 2 216,46 zł (opady)		odpadów (przynajmniej raz w roku), badań poziomu i składu wód podziemnych w wykonanych otworach piezometrycznych (co 6 miesięcy).
26.	Przebudowa bazy zakładu komunalnego wraz z miejscami postojowymi	2014	1	Urząd Gminy Cewice	19 680,00	Budżet Gminy Cewice	W ramach realizacji zadanie zostało wykonane ogrodzenie terenu.
27.	Budowa składowiska odpadów niebezpiecznych, w tym kwatery do składowania azbestu	2014 - 2015	0	-	-	-	-
28.	Prowadzenie kompletnej ewidencji umów z właścicielami nieruchomości w zakresie wywozu odpadów stałych oraz nieczystości ciekłych	2014 - 2015	2	Urząd Gminy Cewice	-	Budżet Gminy Cewice	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie ewidencji umów zawartych przez właścicieli nieruchomości niezamieszkałych na wywóz odpadów stałych. • Prowadzenie ewidencji umów na wywóz nieczystości ciekłych
29.	Eliminowanie węgla jako paliwa dla ogrzewania gospodarstw domowych	2014 - 2015	0	-	-	-	-
30.	Zachęcanie mieszkańców do używania w swoich pojazdach biopaliw, benzyny bezołowiowej i gazu, oraz korzystanie z komunikacji zbiorowej	2014 - 2015	0	-	-	-	-
31.	Zmiana nośników energii z paliw stałych na paliwa płynne, gazowe lub inne ekologicznie czyste dla tzw. niskiej emisji to jest na terenach budownictwa jednorodzinnego i lokalnych kotłowniach grzewczych.	2015	1	Urząd Gminy Cewice	5 442,00	Budżet Gminy Cewice	Wykonany został Program Gospodarki Niskoemisyjnej
32.	Promowanie wśród mieszkańców pozyskiwania energii ze źródeł	2014 -	0	-	-	-	-

W.D.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Zródło finansowania	Opis realizacji zadania
	odnawialnych	2015					
33.	Budowa biogazowni rolniczej	2014 -	0	-	-	-	-
34.	Projektowanie i realizacje odwodnień w gminie	2014 -	0	-	-	-	-
35.	Budowa i renowacja zbiorników małej retencji przez właścicieli prywatnych	2014 -	0	-	-	-	-
36.	Systematyczna kontrola i modernizacja urządzeń przeciwpowodziowych	2014 -	0	-	-	-	-
37.	Budowa stacji uzdatniania w Maszewie	2014 -	0	-	-	-	-
38.	Zakup pompy do przepompowni w Maszewie	2014 -	0	-	-	-	-
39.	Budowa kanalizacji deszczowej w Cewicach ul. PKWN	2014	1	Urząd Gminy Cewice	8 610,00	Budżet Gminy Cewice	Opracowanie projektu kanalizacji burzowej.
		2015			419 225,00		II etap budowy kanalizacji deszczowej
40.	Budowa sieci wodociągowej na odcinku Kamieniec – Cewice, przy ul. Osiedle Młodych (etap II) w Cewicach oraz w Łebuni	2014 -	0	-	-	-	-
41.	Budowa sieci wodociągowej i studni głębinowych w miejscowości Pieski	2014	1	Urząd Gminy Cewice	83 730,50	Budżet Gminy Cewice	-
		2015			36,26		-
42.	Budowa sieci wodociągowej i	2014	1	Urząd Gminy	10 314,90	Budżet Gminy	-

Wd.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Zródło finansowania	Opis realizacji zadania
	studni głębinowych w miejscowości Karwica – Lisiaki	2015		Cewice	584 608,80	Cewice	
43.	Budowa kolektora ściekowego w Oskowie	2014 -	0	-	-	-	-
44.	Budowa kolektora sanitarnego na odcinku Łebunia – Osowo – Maszewo Lęborskie	2014	3	Urząd Gminy Cewice	294 353,11	Budżet Gminy Cewice	-
45.	Budowa kolektora sanitarnego na odcinku Siemirowice – Cewice	2014 -	0	-	-	-	-
46.	Likwidacja oczyszczalni w Łebuni	2014 -	0	-	-	-	-
47.	Likwidacja oczyszczalni w Siemirowicach	2014 -	0	-	-	-	-
48.	Projektowanie i dalsza rozbudowa kanalizacji i wodociągów w gminie. Zadanie obejmuje miejscowości w których obecnie brak jest sieci, w tym Bukowinę i Cewice (wybudowanie, ul. Wandy Wasilewskiej)	2014 2015	1	Urząd Gminy Cewice	460,00 2 664 752,45	Budżet Gminy Cewice	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w Bukowinie – etap 1
49.	Zakup materiałów do budowy przyłączy wodno – kanalizacyjnych	2014 -	0	-	-	-	-
50.	Wykonanie dokumentacji projektowych przydomowych oczyszczalni ścieków	2014	1	Urząd Gminy Cewice	16 000,00	Budżet Gminy Cewice	Wykonanie projektów przydomowych oczyszczalni ścieków

W.N.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Źródło finansowania	Opis realizacji zadania
51.	Prowadzenie okresowych kontroli szczelności zbiorników bezodpływowych oraz prawidłowej eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach gospodarstw domowych	2014 -	0	-	-	-	-
52.	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	2014 -	2	Urząd Gminy Cewice	ok. 5.000,00 rocznie	Budżet Gminy Cewice	Monitoring miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Monitoring kontrolny i przeglądowy sieci wodociągowej na terenie gminy Cewice.
53.	Bieżąca modernizacja sieci wodociągowej i ujęć wody na terenie gminy	2014 2015	2	Urząd Gminy Cewice	23 222,40 77 049,95	Budżet Gminy Cewice	Montaż szafy sterowniczej hydrofornia w Maszewie Lęb. Likwidacja niesprawnej studni i wykonanie nowej studni nr 1a w Osowie Lęborskim
54.	Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony płytko występujących wód podziemnych, w tym szczególnie GZWP nr 114 „Maszewo”	2014 -	0	-	-	-	-
55.	Modernizacja drogi gminnej w Pieskach	2015	3	Urząd Gminy Cewice	71.340,00 +1.500,00 nadzór inwestorski	Budżet Gminy Cewice + dofinansowanie	-
56.	Budowa i przebudowa dróg gminnych	2014	2	Urząd Gminy Cewice	108 853,48 38 323,29 27 674,03	Budżet Gminy Cewice	Budowa drogi gminnej na osiedlu 40-lecia PRL w Cewicach (droga dojazdowa do bloków 1 i 2) Budowa i przebudowa drogi gminnej łączącej drogę powiatową nr 1324G z drogą wojewódzką nr 212 wraz z infrastrukturą – etap II Budowa drogi gminnej w Oskowie

W.N.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

					12 300,00				Projekt budowy drogi w części nieutwardzonej na Osiedlu Młodych
					14 560,97				Remont Drogi w Karwicy
		2015	2		19 923,35				Remont dróg w sołectwie Unieszyno
					21 820,83				Remonty dróg w sołectwie Pieski
					17 943,40				Remont drogi w kierunku mostu w Oskowie
57.	Kontrola przedsiębiorstw w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza	10.09.2015	3	Starostwo Powiatowe w Lęborku	-	Budżet Powiatu			Została przeprowadzona kontrola przedsiębiorstwa RUBEN Sp. Z o.o.
58.	Prowadzenie kampanii i wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz przeciwdziałania spalaniu odpadów w gospodarstwach domowych	2014 - 2015	0	-	-	-	-	-	-
59.	Zimowe utrzymanie dróg publicznych gminnych	2014 2015	2	Urząd Gminy Cewice	40 446,22 37 373,76	Budżet Gminy Cewice			odśnieżanie, przeciwdziałanie gołoledzi, zakup narzędzi do odśnieżania (łopaty, łańcuchy), zakup piasku, mieszanki piaskowo-solnej, montaż tuz z pługiem do odśnieżania
60.	Zakup samochodu bojowego dla OSP Cewice	2015	3	Urząd Gminy Cewice	506 640,00	Budżet Gminy Cewice			Dofinansowanie zakupu samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Cewice
61.	Zakup motopompy pływakowej C-1 szt, P-1 szt	2015	3	Urząd Gminy Cewice	4 400,00	Budżet Gminy Cewice			-
62.	Podejmowanie działań na rzecz przyjmowania skutecznych rozwiązań organizacyjno-technicznych – budowlanych służących poprawie bezpieczeństwa pożarowego i miejscowego	2014 - 2015	2	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Lęborku	-	Budżet KP PSP			Bieżące kontrolowanie obiektów budowlanych z zakresu przestrzegania przepisów o ochronie przeciwpożarowej, opiniowanie planów zagospodarowania terenu.
63.	Optymalizacja prowadzonych	2014	0	-	-	-	-	-	Na terenie Gminy Cewice nie ma

W.D.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Źródło finansowania	Opis realizacji zadania
	czynności kontrolno – rozpoznawczych pod kątem zwiększania skuteczności rozpoznawania, analizowania, oceny i monitoringu zagrożeń	- 2015					zakładów dużego czy też zwiększonego zagrożenia wystąpieniem poważnej awarii przemysłowej.
64.	Stworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego (ekrany akustyczne, pasy zieleni)	2014 - 2015	0	-	-	-	-
65.	Prowadzenie pomiarów natężenia hałasu i pomiarów ruchu	01.10.2014	3	Starostwo Powiatowe w Lęborku	-	Budżet Powiatu	Przeprowadzona została kontrola w Firmie Produkcyjno-Handlowo-Usługowej "Woźniak".
		2015	3	Zarząd Dróg Wojewódzkich	31 552,00	Budżet Województwa Pomorskiego	Wykonano pomiar ruchu na drogach wojewódzkich w ramach GPR2015. Pomiary te wykonano na drogach: DW 212 Osowo – Czarna Dąbrówka oraz DW214 Lębork-Osowo
66.	Działania organizacyjno-techniczne służące spowalnianiu ruchu w miejscach o szczególnym jego natężeniu	2014 - 2015	0	-	-	-	-
67.	Wybieranie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	2014 - 2015	0	-	-	-	-
68.	Modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych i stacji transformatorowych	2014 - 2015	0	-	-	-	-
69.	Współpraca z jednostkami i instytucjami działającymi w obszarze ochrony środowiska	2014 - 2015	0	-	-	-	-
70.	Prowadzenie stałych akcji informacyjno-edukacyjnych	2014 - 2015	2	Nadleśnictwo Cewice	-	Budżet Nadleśnictwa	W 2015 roku przeprowadzono 5 cyklicznych akcji edukacyjnych.

WN.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Źródło finansowania	Opis realizacji zadania
		Od 2015	2	Urząd Gminy Cewice	-	Budżet Gminy Cewice	Gmina Cewice zgodnie z umową zawartą z WFOŚiGW w Gdańsku na realizację zadania pn.: „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Cewice- edycja 2015” zobowiązała się do przeprowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących szkodliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest. W ramach tych działań na stronie internetowej Gminy Cewice utworzono podstronę, na której zamieszczono informacje m.in. o szkodliwym działaniu azbestu oraz o założeniach „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu” na lata 2009-2032, informacje o zadaniach z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest zrealizowanych przez gminę Cewice od 2012 r. Ponadto, dzięki uprzejmości Federacji Zielonych GAJA, pozyskano 400 broszur informacyjnych pn.: „Co z tym azbestem?”, które za pośrednictwem sołtysów wszystkich sołectw z terenu gminy Cewice rozpropagowuje się wśród mieszkańców gminy Cewice.
71.	Organizowanie imprez pobudzających aktywność dzieci i młodzieży w dziedzinie ochrony przyrody i środowiska naturalnego ("Dni Ziemi" i	2014	2	Urząd Gminy Cewice	-	Budżet Gminy Cewice	LISTY DLA ZIEMI- edycja 2014 W 2014 r. temat prac było czyste powietrze. W akcji uczestniczyła 1 szkoła z terenu gminy Cewice (150 uczniów).

W.N.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Cewice

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Stopień realizacji	Jednostka realizująca	Koszt	Zródło finansowania	Opis realizacji zadania
	"Sprzątanie Świata")	2015					LISTY DLA ZIEMI- edycja 2015 W 2015 r. temat prac była możliwość ograniczania odpadów opakowaniowych oraz promocja postaw Eko-konsumenckich. W akcji uczestniczyły 2 szkoły z terenu gminy Cewice (226 uczniów).
72.	Informowanie mieszkańców przez portal internetowy gminy o stanie środowiska na terenie gminy i powiatu oraz działaniach podejmowanych na rzecz jego ochrony	2014 - 2015	0	-	-	-	-
73.	Zakup nagród do uczestników szkolnych konkursów zbierania odpadów i zbiórki baterii	2014 2015 2015	2	Urząd Gminy Cewice	1 788,03 2 137,25 88,98	Budżet Gminy Cewice	Zakup nagród dla uczestników szkolnego konkursu zbierania baterii. Zakup nagrody w konkursie dotyczącym segregacji odpadów
74.	Wspieranie działań wybranych placówek oświaty, przejmujących rolę lokalnych centrów edukacji	2014 - 2015	0	-	-	-	-
75.	Prowadzenie prelekcji w szkołach oraz zajęć w terenie	2014 - 2015	2	Nadleśnictwo Cewice	-	Budżet Nadleśnictwa	W roku 2014 przeprowadzonych zostało 48 spotkań w szkołach i w terenie, w których uczestniczyło 1265 osób.

*Gdzie:

- 0 – brak realizacji zadania,
- 1 – zrealizowane częściowo,
- 2 – realizowane na bieżąco,
- 3 – zrealizowane całkowicie.

W. d. l.

4. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska.

Jak wynika z tabeli nr 2 w okresie od 01.10.2015 r. do 31.12.2015 r. w ramach Programu Ochrony Środowiska wyznaczone zostało 75 zadań. Z tych 75 zadań, podjęto się realizacji 45. W pełni zrealizowano 10 zadań, 8 jest zrealizowanych częściowo natomiast 22 jest w trakcie realizacji lub realizowane jest na bieżąco. Daje to realizację Programu na poziomie 60%.

Wyznaczone zadania dotyczyły zagadnień takich jak: poprawa jakości wód, ochrony przyrody, ochrony lasów, ochrony powierzchni ziemi, utrzymanie standardów jakości powietrza atmosferycznego, ochrony przed hałasem, , zapobieganiu poważnym awariom oraz edukacji ekologicznej. Należy podkreślić, iż wiele zadań wpisuje się w realizację więcej niż jednego strategicznego celu długoterminowego.

6. Ocena systemu monitoringu.

W celu oceny wpływu realizacji zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska na poprawę środowiska na terenie Gminy Cewice zestawiono wartości wskaźników monitoringu, porównując stan z 2014 roku (rok bazowy) ze stanem aktualnym (stan na rok 2015).

Tabela 9. Wskaźniki monitoringu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	2014	2015	Zmiana wskaźnika*
1.	Ludność według faktycznego miejsca zamieszkania	osoba	7 481	7 531	
2.	Gęstość zaludnienia	os/km ²	40	40	
1.	Pomniki przyrody	szt.	17	17	
2.	Powierzchnia obszarów chronionych	ha	9 450,93	9 450,95	
3.	Udział powierzchni zalesionej	%	59,9	60,0	
4.	Długość rozdzielczej sieci wodociągowej	km	59,0	63,3	
5.	Liczba połączeń sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	959	1 027	
6.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osób	6 471	6 602	
7.	Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	%	86,5	87,7	
8.	Długość rozdzielczej sieci kanalizacyjnej	km	45,0	57,2	
9.	Liczba połączeń sieci kanalizacyjnej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego	szt.	576	715	

W.D.

Lp	Wskaźnik	Jednostka	2014	2015	Zmiana wskaźnika
	zamieszkania				
10.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osób	5 191	5 728	
11.	Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej	%	69,4	76,1	
12.	Ścieki odprowadzone	dm ³	271,0	274,0	

Źródło: GUS

*Gdzie:

kolor zielony – poprawa lub brak zmian,

kolor czerwony – pogorszenie wartości wskaźnika.

Stan wskaźników monitoringu na terenie gminy Cewice na przestrzeni analizowanego okresu czasu poprawił się lub nie uległ zmianie w 11 przypadkach, pogorszył się w jednym przypadku. Poprawa została zanotowana w zakresie gospodarki wodno-ściekowej gdzie zwiększyła się siłowność sieci wodociągowej oraz ilość podłączeń do sieci. Zwiększeniu uległa także długość czynnej sieci kanalizacyjnej co przyniosło także wzrost ilości podłączeń do budynków. Objętość ścieków gospodarczych, odebranych przez kanalizację sanitarną zwiększyła się co może wiązać się z wzrostem ilości osób korzystających z sieci. Ponadto w niewielkim stopniu zwiększyła się powierzchnia lasów obszarów chronionych.

7. Podsumowanie

W ramach realizacji Programu Ochrony Środowiska dla gminy Cewice w latach 2014-2015 podjęto się realizacji 45 zadań wynikających z zapisów ww. Programu. Brak podjęcia lub finalizacji niektórych działań wynika z braku możliwości pozyskania wystarczającej ilości środków na realizację tych zadań lub wycofania się partnerów mających brać udział w tych inwestycjach (mieszkańcy).

Realizacja Programu kształtuje się na poziomie 60% co jest dobrym wynikiem, biorąc pod uwagę, że duża część zadań ma charakter inwestycyjny. Część zadań, z uwagi na swój charakter, realizowana jest na bieżąco, w zależności od aktualnych potrzeb. Przykładem tych ostatnich są działania związane z szeroko pojętą edukacją ekologiczną czy nadzorem nad inwestycjami.

Zaleca się aby realizując zamierzenia Programu Ochrony Środowiska, kontynuować pozyskiwanie jak największej liczby partnerów inwestycyjnych oraz korzystać z zewnętrznych środków finansowania, gdyż wielkość inwestycji oraz koszty związane z ich realizacją znacznie obciążają budżet gminy. Pozyskanie zewnętrznych funduszy pomoże gminie na zrealizowanie znacznie większej ilości zadań, zwłaszcza z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony powietrza.